

К 792/Д 87

1200000868725

А Б Д У Л И Н

ТРИНАДЕСЕТИЯТ ПРЕДСЕДАТЕЛ

съвременна драма
преведе от руски език
Веселин Георгиев

постановка
ПЕТЪР АЛЕКСАНДРОВ
гост-режисьор

сценография
ВИОЛЕТА РАДКОВА

музикално оформление
ИЛИАНА СТАНИЛОВА

VII премиера за сезон 1980-81 г., 12 март от 19 ч. в театъра

Действащи лица:

САГАДЕЕВ	ВАСИЛ ПОПИЛИЕВ народен артист
КАДРИЯ	МАРИНА ПРАШАНОВА
ЗАКИРОВ	НИКОЛА ЧИПРИЯНОВ
САУБАН — АПА	ЕЛЕНА СТЕФАНОВА народна артистка
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА СЪДА	ПЕТЪР КОСТОВ
УЛИН	ЕМИЛ ИВАНОВ
ЯКУБОВ	БОЖИДАР МАНЕВ
ПЪРВИ ЗАСЕДАТЕЛ	СВЕТЛА НИКОЛОВА
ВТОРИ ЗАСЕДАТЕЛ	СТЕФКА СТЕФАНОВА
БАИМОВ	ТРАЙКО НАЧЕВ
ВЮГИН	КЛИМЕНТ МИХАЙЛОВ
ХАРИСОВА	ЕЛЕНА ДАВЧЕНКО
КУДАШОВ	НИКОЛАИ АНГЕЛОВ
ХАЛИДА	РУМЯНА ТАШЕВА
СЕКРЕТАРКА на съда	ЕЛЕНА АНДРЕЕВА
СТАРЕЦ	КОСТА ДИМОВ
и други,	

Регионална библиотека
"Любен Каравелов"

120000868725

представлението се води от
ДЕНКА ПОПИЛИЕВА

текста следи
ГИНКА ЦАНКОВА

КЪМ МОИТЕ РУСЕНСКИ ЗРИТЕЛИ

Скъпи зрители на русенския спектакъл!

Изкуството може да носи знание, да изрази неприявени до този момент мисли и преживявания, така че за тяхното признание и приемане понякога трябва не по-малко мъжество, отколкото е нужно на война.

Надявам се и вярвам в поетичната и мъжествена душа на българския народ.

А. АБДУЛИН

Москва, 10 януари 1981 г.

Гордые зрители русского спектакля!

Искусство может нести знания, учи-
ть не впадая в до сих пор
меч и переживания, воспламеняюще
ум, что для признания и приятия
их порой нужно не меньше мужества,
чем оно требуется на войне

Надеюсь и верую подлинной и
чуждесвенной душе доблестного
народа.

А. А. БУДУМ

Москва, 10 января 1981,

А В Т О Р Ъ Т

АЗАТ АБДУЛИН

Башкирският драматург Азат Хаматович Абдулин е роден в Южна Башкирия. След завършване на средното училище работи две години като учител в селско училище. После завършва Башкирския педагогически институт и аспирантура в Литературния институт „Максим Горки“ в Москва, след което известно време преподава в Башкирския държавен университет, в катедрата по съветска литература. Член е на Съюза на съветските писатели, членува в КПСС.

Първата му пиеса „Не ме забравяй, слънце“ е поставена през 1963 година в Башкирския академичен драматичен театър. След това минава през сцените на 15 театри в Съветския съюз.

През 1979 г. в Московското издателство „Съвременник“ излиза книгата му „Червена роса“ — сборник от три повести, издадени в различни години в Москва и в Башкирия: „Не ме забравяй, слънце“, „Червена роса“ и „Бяло мляко“. Последната от тях е удостоена през 1976 год. с първа награда за проза, присъдена от списание „Млада гвардия“.

Драмата „Тринадесетият председател“ е поставена за първи път през 1979 год. в Москва от Държавния академичен театър „Е. Вахтангов“. Сега тя се играе още и от Държавния академичен театър „Пушкин“ и в Театъра за драма и комедия в Ленинград, в Арменския академичен театър „Сундукян“ в Ереван, в Новосибирския, Куйбишевския, Томския, Владимирския и в много други драматически театри из целия Съветски съюз, в това число и в нашия братски Руски драматичен театър в Рига.

На бургаска сцена пиесата „Тринадесетият председател“ се поставя за първи път през миналия сезон в Драматичен театър „Апостол Каравитев“ в Димитровград. Постановката в Русе е втора поред у нас и предлага на русенските зрители запознаване с един оригинален и дълбоко свързан с живота на обикновените хора съвременен съветски писател.

СЪВЕТСКАТА ПРЕСА ЗА ПИЕСАТА НА АБДУЛИН

Е. Борисоглебская

в-к „Московский литератор“

16. 11. 1979 г.

... Въпросите се поставят твърдо. Отговорите също звучат достатъчно обективно и сурово. Но в определен момент ни хрумва, че всичко ставащо на сцената много напомня добре организирана „кръгла маса“ в редакцията на голям вестник, който подготвя дискусия на тема „Защо деловите хора живеят трудно?“. Всеки от изказващите се привежда свои многолетни, изстрадани мисли по дадения въпрос, а опитният редактор от голямото количество думи избира и съпоставя „за“ и „против“, които дават вътрешно движение на дискусията. Драматургът като високопрофесионален организатор на политическата колона намира доводи в полза на Сагадеев и против него, разделяйки своите персонажи на два лагера — поддържащи и отричащи Сагадеев. Сблъсъкът върви между тези два противоположни фронта. Но освен сътъкновението на полярностите, вътре в самите лагери трябва да има движение на персонажите един срещу друг, възникване на нещо като обща душа, което собствено и отличава пиесата от вестникарските дискусии на тема съвременност.

... Абдулин е построил своята драма в два кръга. Първият кръг са показанията на свидетелите-колхозници. Те оправдават Сагадеев с това, че всичко е сторено от него само за да бъде вдигнат колхозът на нозе, да бъде възродена в хората тяхната надежда, да се даде перспектива на утрешния ден. Първият кръг е кръгът на оправданието.

Във втория кръг свидетелите разчупват съдебното следствие и настояват да им се даде думата още по веднъж. Това е кръгът на съпротивата. Кръг — написан майсторски, емко, много лаконично и наситено. Всеки от персонажите покрай това, че защитава своя председател пред обвинителите, защитава председателя и вътре в себе си, пред самия себе си. В крайна сметка сега е важно — както и да се обърне съдбата на Сагадеев, да се съхрани в душата онова, което председателят е възродил в хората: представата за достойнство, за честта на човека. Да се запази неговият принцип на стопанисване.

Ето това е и образуването на обща драматическа душа на спектакъла. Сагадеев като че възниква във всеки от седемте персонажа. Кадрия, Закиров, Саубан-апа, Вюгин, Харисова, Кудашов, Халида — всеки от тях е поел частичка от председателя. И в това е една от най-тежките вини на Сагадеев. Той не само е посмял самичък да излезе напред, да мисли, да поема отговорност. Този пламък на вдъхновение, на съпротивляемост той е предал и на заобикалящите го хора.

К. Комисаров

главен специалист в отдела за селско стопанство на Госплан — СССР, кандидат на икономическите науки
в-к „Советская культура“

24. 7. 1979 г.

Пиесата на Азат Абдулин „Тринадесетият председател“, както ми се струва, е ценна с остротата и точността, с която се поставя един от най-важните нравствени въпроси: отговорността на ръководителя, на комуниста, на всеки колхозник за повереното му дело. Широтата на проблематиката позволява така активно и заинтересувано да се възприема тази драма дори от хора, твърде отдалечени от колхозния живот.

... Не помня поне една пиеса за днешното село така сериозно и промислено да е поставяла въпроса за ролята и мястото на жените в селскостопанското производство.

А. Солодовников

заслужил деятел на изкуствата на РСФСР
в-к „Московская правда“

28. 9. 1979 г.

Не в тишината на писателския кабинет, не върху полираната шир на писмената маса е създал драматургът Азат Абдулин замисъла и образите на своята пиеса. Те са му подсказани от самия живот, от упоритото внимание към съдбата на съвременното село, от истинското познаване на обстоятелствата, положени в основата на драмата. Това е пиеса за онези, които изхранват страната, които са посветили своя нелек труд на земята.

А. Егоров

сп. „Театр“

бр. 12 от 1979 г.

... Сагадеев взима последната дума и ние отведнъж разбираме цялата значимост на привичния съдебен епитет — п о с л е д н а. Най-изтърканата, изстраданата, такава, че ако не убеди, непременно ще разтърси. Сагадеев говори за живота с уморен, отпаднал глас — и говори за оня час, който е преминал пред нас и него току що. Сега той е смея до краен предел, и се пали, и прави паузи. Но всичко това е органично за неговия характер, за него — търсещия, нито за миг не завършения. Смисълът на неговото драматургическо въвеждане е в това, че той говори накупялото, домисля раждащото се, довежда докрай, до пълен разрыв битката си с чиновниците, със застраховащите се.

Н. Абалкин

в-к „Сельская жизнь“

16. 11. 1979 г.

Главното достоинство в пиесата на Азат Абдулин наистина от всичко личи в зоркостта и дълбочината на съвременно то художествено мислене на нейния автор. Той притежава способността видяното и опознато в живота да го пренесе в пиесата в ново, обогатено качество не като някакъв частен случай — малко ли неща виждаме наоколо, — а като характерно, художествено обобщено явление, заслужаващо обществено внимание и обсъждане. Не се ли проявява в това повече от всякъде дарованието на художника?

В. Свининников

в-к „Комсомольская правда“

19. 7. 1979 г.

. . . Театърът още веднъж ни напомни, че сцената е висока гражданска трибуна, от която могат и трябва да звучат не мили дреболии, а истини, дълбоко вълнуващи хората, засягащи самата същина на техния живот. . .

С. Копиенков

председател на колхоза „Тимирязев“

кавалер на два ордена „Ленин“,

Калужка област

в-к „Комсомольская правда“

28. 11. 1979 г.

. . . Председателят на колхоза има такава длъжност, че трябва да знае едновременно и агрономия и зоотехника, и строителство, той трябва да умее да събере „пропуканото“ семейство, да бъде педагог и контролор. Но главната му задача е да организира производството на жито, месо, мляко, зеленчук. . . В този кръговрат, когато животът изисква срочни решения и забавянето се превръща в загуби, понякога се налага отделни предписания да бъдат прекратени. В такава ситуация можеш да бъдаш спасен само от едно — съвестта на комуниста.

НА ГОСТИ У АБДУЛИН

Случи се така, че когато пътувахме за Новата година към Рига, вече знаехме: постановката на новата съветска пиеса „Тринадесетият председател“ е поверена на Петър Александров, разпределението на ролите бе обявено, насрочени бяха и първите репетиции. Дори вече бяхме поговорили с режисьора и с художничката Виолета Радкова, те споделиха първите си творчески хрумвания.

И докато пребивавах в красивата зимна Рига, раздвоен и разтроен между представления, изложби, срещи, разговори, помолих да ме свържат с автора на пиесата Азат Абдулин, та на връщане през Москва, където той живее, да мога да се срещна с него, да се запозная и да разговарям. Връзката се оказа лесна за колегите и приятелите от Рижкия руски драматичен театър, защото театърът вече играе „Тринадесетият председател“ с подчертан успех и контактите с автора са налице.

Един телефон от страна на колегата Зиновий Н. Сегал и срещата е уредена. На 10 януари Азат Абдулин ще ме очаква . . .

Новогодишните празници минаха неусетно и на 10 януари сутринта пристигнахме в Москва. Отново телефон и отсреща един мек приятен баритон казва:

— Заповядайте към 2 часа, ще обядвате у нас, целият следобед е наш.

После издиктува един доста сложен адрес с подробности за по-лесна ориентация.

Сравнително кратък преход от хола на хотел „Россия“ през Червения площад колкото да зачервим бузи от шеговити януарски московски студ. И ето ни на площад „Ногин“, пред една стоянка за такси, където бледозелените таксиметрови волги просто прелитат. Най-после попадаме на един очарователен старец, който с удивителни рефлексии полита с волгата си към Варшавското шосе. Четиридесет минути пътуване през Москва — разстоянието не е малко дори за тукашните представи. Отминаваме един жилищен комплекс, втори, трети. Излизаме от обсега на метрото, на трамваите, дори на автобусите, оказваме се в нов район, застроен с модерна архитектура, целият бял от чистия пресен сняг, огласен от звънките викове на московските деца с шейни.

Лесно намираме сградата, но малка грешка — и попадаме в елегантно обзаведен апартамент на партера. Непознатият домакин ни предоставя телефона си и след малко вече сме на шестия етаж, посрещнати от Абдулин и неговата извънредно мила и очарователна жена.

Азат Абдулин — виждате го на снимката, е жив и приятен, усмивката му веднага стопява дистанцията. Изпитвам чувство, че сме се срещали — и нищо чудно, нали съм чел пиесата му. Той също, както и героите в пиесата си, излъчва откритост, яснота, мека топлина. Всичко това веднага ни

предразполага и ние започваме да се чувстваме били — пребили в уюта на този московски дом.

Разговорът бързо потръгва. Аз трябва да разкажа на Азат Хаматович за Русе, за нашия театър, за режисьора на пиесата му и за артистите, които ще играят. Той ме пита за подробности, споделя и голямото си вълнение, което отвреме-навреме го грабва, изправя го на крака и го кара да измери няколко пъти стаята. Това е новата пиеса, която започва да пише. Темата за съществения принос на съвременния партиен отговорен работник за възхода на съветското общество, за тържеството на идеалите и прилагането им в съветския начин на живот — всичко това центрира мисълта и чувствата на писателя. Той се готви след няколко дни да отпътува, а месеците февруари и март са предвидени за непосредствено то написване на пиесата. Тя е още само едно намерение, а пък толкова театри я очакват, разчитат на нея и то във връзка с конгреса на партията. Наистина работа за притеснение, особено за човек с изострено чувство за отговорност...

Уединяваме се в работната стая на Азат Хаматович. Тя е аскетична — кушетка за кратка почивка, писалищна маса и етажерки с книги, много книги, вестници, списания. Но в атмосферата няма нищо книжно, витае дух на динамика, на бързина, на силна връзка с околния свят. Писателят ми предоставя исканите материали — снимка, биобиблиографична справка, няколко реда към бъдещите зрители. И прави това също притеснено, обмислено, с чувство за важен дълг. Няма никаква показност, макар че материалите са един от друг похвалебствени, рецензиите са все радушни. Не беше трудно

да разбере, че биобиблиографичната справка на автора бе сведена до краен лаконизъм — Абдулин явно посочваше она ва, без което не би могъл да мине, най-важното, най-същественото. И накрая ми подарява най-новата си книжка — кокетен малък сборник, озаглавен „Червена роса“, който аз ще прочета на един дъх във влака до България, за да бъда спечелен от неподозирания лиризм на Азат Хаматович, от тънкото му психологическо проникновение, с което споделя впечатленията си от живота и разказва за привидно обикновени неща.

Следобедът тече бързо, изтича неусетно, някъде между другото се вмести пищният вкусен обяд, сибирската водка с напиксната рябина, сладката от непознати тръпчиви плодове, традиционният уханен чай. Накрая, преди тръгване, успявам да получа обещанието на Азат Абдулин да дойде в Русе и да види нашата постановка на „Тринадесетият председател“, да усети нейния отглас у българската публика. Естествено не на премиерата в средата на март, но след като завърши пиесата си, вероятно през април. . .

Тръгваме си. Азат Хаматович ни изпраща долу в омекналата зимна привечер, намира ни такси и там пред вратата на колата наставя истинска битка — кой да плати? Ах, това невероятно руско гостоприемство! Добре, че шефьорът на таксито взе наша страна и просто ни отвлече към центъра на града под недоумяващата усмивка в очите га нашия пов, но бързо обикнат приятел Азат Абдулин.

Ето така прескарахме в Москва следобед на 10 януари 1980 г., на гости у автора на „Тринадесетият председател“. Един прекрасен, топъл спомен. . .

Василең ВАСЕВ

Художествен ръководител и директор
народният артист **ВАСИЛ ПОПИЛИЕВ**

Главен режисьор
СЛАВИ ШКАРОВ

Завеждащ литературното бюро
ВАСИЛЕН ВАСЕВ — театровед

Режисьорска колегия
ИЛИЯ АТАНАСОВ
ДУШКО ДОБРЕВ

Главен художник
ЦАНКО ВОЙНОВ

Художник — проектант
ВИОЛЕТА РАДКОВА
НАДЕЖДА МИТЕВА

Художник по рекламата
ДИМИТЪР ГИЛЕВ

Технически сътрудници

завеждащ постановъчната част — Петър Гузелски, художник-изпълнители — Христо Луканов и Иван Памуков, ръководител „Организация и реклама“ — Надежда Ванева, ръководители на художествено осветление — Георги Харалампиев и Димитър Ников, завеждащ звуково оформление — Цветко Ячев, театър-майстори Кънчо Начев и Минчо Рачев, тапицерско ателие — Йордан Петров, завеждащ театрален реквизит — Васил Сапунджиев, шивашко ателие — Стефка Божанова и Маньо Манев, железарско ателие — Георги Петков, дърводелско ателие — Ангел Ганев, грим и перуки — Станой Станоев и Гинка Ангелова, завеждащи театрален гардероб — Христина Балинова и Мария Луканова.